

Ordføreren for Forslagsstillerne for det første Forslag (O. Hansen):

Jeg omtaler enkelte Bestemmelser i det foreliggende Forslag, vil jeg gerne gøre nogle Bemærkninger om Huslodspørgsmaalet i sin Almindelighed, og jeg finder navnlig Anledning dertil, fordi jeg tror, at den Stilling, man vil indtage over for dette Lovforslag, vil være afhængig af, hvorledes man i det hele taget stiller sig lige over for Spørgsmaalet: Jord eller ikke-Jord til Landarbejdere. Hvis man nemlig mener, at vore Arbejdere omkring paa Landet ere bedst tjente med at undvære Brugen af en lille Huslod, og hvis man som Følge deraf ogsaa mener, at vi her i Landet have mere end tilstrækkelig af Huslodder, saa er der ingen Grund til at skænke et Forslag som dette videre Opmærksomhed. Forslagsstillerne nære selvfølgelig ikke denne Mening, for saa havde vi ikke fremsat Forslaget. Vi mene tværtimod, at saadanne smaa Jordbrug, Huslodder, ere et overordentlig stort Gode, og at vi have Brug for mange flere af den Slags smaa Jordbrug, end vi for Tiden have her i Landet. Jeg maa her indstøde den Bemærkning, at naar jeg nævner Huslodder, saa tænker jeg paa en Jordlod, stor nok til at holde en eller højst to Køer, altsaa en Jordlod paa Størrelse af 2, 3 til 4 Td. Land. Det nyttige eller gavnlige i en saadan lille Jordlod, ser man maasse bedst, naar man sammenligner de Forhold, hvorunder en saadan Husmandsfamilie lever, med de Forhold, hvorunder en Indsiddersfamilie lever. En Indsiddersfamilie kan sidde og have det nogenlunde jævnt godt, naar Familien ikke er alt for stor, naar der ikke indtræffer Sygdom af alvorlig Betsfænhed, og naar Manden har stadigt Arbejde; men indtræffer der Sygdom, eller sker det, at Manden en Tid maa gaa uden at have noget at bestille og som Følge deraf heller ikke noget at fortjene, vide vi godt, at der behøver ikke at gaa lang Tid, før der i et saadant Hjem bliver Savn og Mød i forskellige Retninger. — Naar man nu derimod vil sammenligne de Forhold, hvorunder en Husmandsfamilie lever, kan det dog ikke nægtes, at som Regel har Husmanden langt større Modstandskraft, end Indsidderen har. Der er naturligvis ogsaa Husmænd, der sidde meget maat i det, men det er der i mange andre Stillinger ogsaa; men som Regel er Forholdet det, at naar Husmanden passer sin Jord og sin Bedrift nogenlunde ordentligt, har han langt større Modstandskraft over for mulige Uheld, end Indsidderen har. Dette, at en Husmand selv er i Stand til at avle det nødvendige Brødkorn,

selv er i Stand til at producere en stor Del af de vigtigste Fødemidler, er jo egentlig tilstrækkeligt til at vise, hvad saadan en lille Jordlod er værd. Det maa jo heller ikke glemmes, at saaledes som Forholdene udvikle sig paa Landet i Landbefolkningen — jeg tænker nærmest paa den udstrakte Anvendelse af Maskiner i Forbindelse med Dampkraften — indtræffer der let Tilfælde, hvor det bliver vanskeligt for en Arbejdsmand at faa noget at bestille; men dette er noget, som Arbejdsmanden med Jord kan tage sig forholdsvis let, for han vil dog altid under saadanne Tilfælde kunne faa noget at beskæftige sig med i sin lille Hjem, noget at forbedre ved sin egen Bedrift. Det kan jo dog ikke nægtes, at en Indsidders der er langt uheldigere stillet. At Husmandshjemmene som Følge af den bedre økonomiske Stilling, som de som Regel leve under, ere bedre og hyggeligere, er jo noget, som jeg lige skal nævne, jeg skal ellers ikke opholde mig derved. Men der er et andet Punkt, som jeg gerne vilde fremdrage, og det er det, at jeg tror, at disse Huslodder have deres Betydning, om jeg saa maa sige, i pædagogisk Henseende. Jeg tror nemlig, at dette, at Børnene i saadant et Hjem lære at bestille noget, har overordentlig meget at sige, og navnlig er der een Ting, som Børnene i saadanne Hjem have god Anledning til, og det er at lære at behandle Dyrene med Opmærksomhed og Drøghyggelighed. Dette, at Børnene saaledes fra smaa af kunne leve sig ind i denne gode gamle Regel, at „Dyrenes Røgt viser Menneftets Røgt“, tror jeg har overordentlig meget at sige, ikke alene for Børnene selv, men ogsaa for de Folk, som de senere komme til at tjene Opholdet hos. Jeg kan derfor ikke se rettere, end at hver Gang saadan en lille Jordlod nedlægges — og det sker meget ofte, og det er altid de gode Huslodder, det gaar ud over — sker der noget, som er et Tab for den mindre Mand i første Linie; men i anden Linie er det ogsaa et Tab for Landbruget i sin Helhed. — Hvad nu det næste Spørgsmaal angaar, om det her i Landet kan siges, at vi have tilstrækkeligt af Huslodder, da kan det jo ikke nægtes, at Husloddernes Antal eller Husenes Antal er steget meget betydeligt. Jeg skal tillade mig at nævne nogle enkelte Tal; jeg skal ellers ikke opholde det høje Tings Tid ret meget med Tal, men nogle maa jeg nævne, da de staa i saa nær Forbindelse med dette Forslag. 1835 havde vi her i Landet 61,913 Huse med Jord og 25,954 Huse uden Jord. I 1850 vare de stegne til 81,146 Huse med Jord og 27,036 uden Jord. I 1860 vare